

Inatsisartuni ilaasortanut
Til medlemmerne af Inatsisartut

**EM2018/47 pillugu nassuiaasioorneq
Følgebrev til redegørelsen vedrørende EM2018/47**

22-11-2019
Sags nr. 2019 - 17579
Akt nr. 12079828

Postboks 1160
Tlf: 34 50 00
Fax: 34 55 05
3900 Nuuk

Email: pn@nanog.gl
www.naalakkersuisut.gl

Naapaatit suut napparsimasut Danmarkiliarlutik katsorsartikkiartortariaqalernerannik nassuiaasiortoqarnissaanik UKA 2018-mi akuersissutigineqarpoq. Napparsimasut peqqinnissaqarfimmit Danmarkimi peqqinnissakkut sulississutitut innersuunneqartartut siunissami ikilisinneqarnissaannut periarfissaq pillugu nassuiaammi allaaserineqarnissaa aamma piumasarineqarpoq. Naalakkersuisut taamaasillutik maanna agguaappat:

“Nappaatit suut napparsimasut Danmarkiliarlutik katsorsartikkiartortariaqalernerannik kiisalu napparsimasut nunatta avataanut suliarineqarnissaanik innersuunneqartut ikilisinneqarnissaannut periarfissap nassuiaatigineqarnera”

Neriuppugut nassuiaat iluaqutaajumaartoq.

*****

På Inatsisartuts Efterårssamling 2018 blev det vedtaget, at der skulle udarbejdes en redegørelse omhandlende sygdomstyper, der kræver henvisning til sundhedsydelse i Danmark. Derudover skulle redegørelsen beskrive muligheden for at nedbringe antallet af patienter, der henvises til Danmark. På denne baggrund omdeler Naalakkersuisut hermed;

”Redegørelse af, hvilke sygdomstyper som medfører, at en patient henvises til sundhedsydelse i Danmark samt muligheden for at nedbringe antallet af patienter, der er nødt til at forlade landet kortvarigt eller på ubestemt tid.”

Vi håber, at I får glæde af redegørelsen.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga
Med venlig hilsen

Martha Abelsen

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik

Nappaatit suut napparsimasut Danmarkiliarlutik
katsorsartikkiartortariaqalertanerannik kiisalu
napparsimasut nunatta avataanut
suliarineqarnissaannut innersuunneqartartut
ikilisinneqarnissaannut periarfissap
nassuiaatigineqarnera

Tunngavigineqartoq

Napparsimasut Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfimmit Danmarkimi peqqinnissakkut sullississutitut innersuunneqartartut siunissami ikilisinneqarnissaannut periarfissaq pillugu nassuiaammik suliaqartoqarnissaa Inatsisartut 2018-imi ukiakkut ataatsimiinneranni akuersissutigineqarpoq. Nassuiaatip suliarineqarnissaanik aalajangiinnermi UKA2018/47¹ tunngavigineqarpoq - Inatsisartut isummernissaannut siunnersuut Inuit Ataqtigiinnit saqqummiunneqartoq. UKA 2018/47-p siullermeerneqarnerani akissuteqaamminni allannguutissatut siunnersuut ataatsimiititaliamut suliarineqartussanngortinneqartoq matuma kinguliani allassimasoq Naalakkersuisut saqqummiuppaat. Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat²;

”Nappaatit suut napparsimasut sivikitsumik piffissamiluunniit aalajangersimasumik sivisussusiligaanngitsumi Danmarkiliarlutik katsorsartikkiartortariaqalertanerannik kinguneqartarnersut pillugit Naalakkersuisut UPA2019-mi nassuiaammik saqqummiussinissaat pillugu Inatsisartunut aalajangiiffigisassatut siunnersuut. Nassuiaammi aningaasatigut nakorsaanikkullu periarfissat suut ungasinnerusoq isigalugu napparsimasunik Danmarkimut katsorsartikkiartortunik ikilisisinnaasut ilanngunneqassapput.”

Aalajangiiffigisassatut siunnersuut Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliamit oqaluserineqarpoq, tamatumalu kingorna Inatsisartunit aappasaaneerneqarnissaa sioqqullugu ataatsimiititaliaq isumaliutissiissuteqarluni³. Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Siumut, Inuit Ataqtigiit aamma Atassut Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuut saqqummiussaat akunerineqartussatut siunnersuutaqaqaartorlu itigartinneqartussatut inassutigaa. Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartut Demokraatineersut siunnersuut allannguutissatullu siunnersuut itigartinneqassasut inassutigaa. Ataatsimiititaliami suliarineqarnerata kingorna Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaata Inatsisartunit aappasaaneerneqarnerani Inatsisartunit amerlanerussuteqartunit akuerineqarpoq.

Aallarniut

Apeqqutit akisinnaajumallugit Danmarkimi Rigshospitalimi⁴ 2017 aamma 2018-imi peqqissutsikkut sullississutit pillugit paasissutissat pissarsiarineqarsinnaasut

¹ Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut UKA2018/47, Inuit Ataqtigiit.

² Inatsisartut aalajangiiffigisassatut siunnersuutaat pillugu Naalakkersuisut akissuteqaataat - UKA2018/47.

³ Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap UKA2018/47 pillugu isumaliutissiissutaa.

⁴ Nassuiaatip tassunga tunngasortaa 2017 aamma 2018-imi Rigshospitalimi timimikkut nappaatinut katsorsartillutik passunneqartunut taamaallaat attuumassuteqarpoq. 2019-imi

kiisalu napparsimasunut allattugaatinit paasissutissat kingullerpaat kiisalu napparsimasunut ataasiakkaanut tunngatillugu allattugaatini paasissutissat immikkut toqqakkat Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmit misissorneqarput.

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik suleqatigalugu paasissutissat misissoqqissaarneqarput matumanilu nassuiaatigineqarlutik. Napparsimasut napparsimanerminni Kalaallit Nunaanni najugaqartut nunatsinnilu Peqqinnissaqarfimmit Danmarkimi peqqinnissamut tunngatillugu neqeroorutitut innersuussat kisimik nassuiaammi ilaatinneqarput. Tamatuma saniatigut immikkoortumik tarnimikkut nappaatillit nunatta avataani katsorsartittarnerat pillugu nassuiaammik imaqarpoq.

Nassuiaammi Rigshospitalimi napparsimasut aqqusaartortagaat assigiinngitsunut marlunnet avinneqarput:

“*Akisuut*” aamma “*Akikinnerit*”

Aallarniutitut misissueqqissaarnerup kingorna immikkoortitsisoqarpoq eqimattanik immikkoortitsisinnaaneq paasineqarmat, tassani akilikkat tunngavigalugit immikkut ittumik nakorsaaneq ersarimmat. Napparsimasut nunani allani timikkut katsorsartittarnerannut aningaasartuutit amerlanersaasa⁵ nakorsaaneranut akisuunut taakkununga Rigshospitalimi napparsimasut 30%-ii missiliortut aqqusaartagaanni atorneqartarnerat misissueqqissaarnerup nanginnerata takutippaa.

Taamaattumik *katsorsartinnerit akisuut* toqqaannartumik annertuumik aningaasartuutaanerat pissutigalugu aningaasaqarnikkut imarisamikkullu misissoqqissaarneqarnissaat naapertuupput.

Katsorsartinnerit akikinnerit aningaasaqarnikkut imarisamikkullu misissoqqissaarnissaat naapertuuppoq, tamatumani napparsimasut ukiut tamaasa Danmarkimi peqqinnissakkut sullississutitut innersuunneqartartut amerlasuut pineqarmata. Napparsimasut Danmarkimi peqqinnissakkut sullississutitut innersuunneqartartut ikilisinneqarsinnaappata tamatuma peqatigisaanik ingammik angalanermut ineqartinneqarnermullu aningaasartuutit ikilisinneqarsinnaapput. Tamanna napparsimasut qanigisallu piffissami sivikinnerusumik sivisunerusumiluunniit Danmarkimut angalasariaqartut akunnittariaqartullu ikinnerulernissaanik tamanna aamma nassataqassaaq. Taama ineriartorneq Kalaallit Peqqissartut Illuanni inissaqassutsimik unammilligassamut siunissami pitsaasumik sunniuteqassaaq.

---

aningaasanut inatsit naapertorlugu nunani allani timimikkut katsorsartinnermut aningaasartuutit tamarmiusut 90 %-ii Rigshospitalimi peqqinnissakkut sullississutitut atorneqartarput.

⁵ 2019-imi Aningaasanut Inatsit qup. 336, Naalakkersuisut 2018.

Aammattaaq napparsimasut Danmarkimi timimikkut nappaatilinnut peqqinnissakkut sullississutinut innersuunneqartartut siunissami ikilisinniarlugit aningaasaqarnikkut nakorsaasersuinikkullu periarfissanik naliliinermik imaqarportaaq.

Napparsimasut nunani allani tarnikkut nappaateqarnermut katsorsartittut ikilisinneqarnissaannut periarfissaq nassuiaatip naanerani immikkoortumi ilaatinneqarpoq. Region Midtjyllandimi (Risskov) inersimasut tarnimikkut nappaatillit katsorsarneqartarnerat ilaatinneqarpoq⁶.

Rigshospitalimi peqqinnissakkut sullississutinut aningaasartuutit

Rigshospitalimi 2017 aamma 2018-imi napparsimasut katsorsartinnerannut akiligassatut allassimasunut tamanut aningaasartuutit nassuiaammi ilaatinneqarput. Rigshospitalimi nalunaarsukkat malillugit piffissami tassani napparsimasut 1.898-it peqqinnissakkut sullississutinut innersuunneqarsimapput, tamatigulli Rigshospitalimiinnissamik piumasaqaatitaqarsimannngitsut, Aningaasartuutit 196.293.142 kr.-iupput, tamannalu inuup ataatsip katsorsartinneranut agguaqatigiissillugu 103.421 kr.-inut naapertuuppoq. Aningaasani taaneqartuni peqqinnissakkut sullississutinut aningaasartuutit kisimik ilaatinneqarput napparsimasut qanigisaasullu ilaatillugit angalaneranut akunnittarfimmiinnerannullu aningaasartuutit pinnagit.

Napparsimasut misissorneqarnerminni immikkut ilinniarsimasunit katsorsarneqarlutillu misissortinnissamik pisariaqartitsisut Danmarkimut innersuunneqartartut amerlanertigut pineqarput. Taakku tassaanerullutik napparsimasut misissorneqartussat, katsorsarneqartussat, nappatiminnilluunniit malinnaavigineqartussat imaluunniit qaqutigoortunik nappaatillit.

Nassuiaat immikkoortunik marlunnik imaqarpoq, tassaasut *napparsimasut katsorsarneqartarneri akisunerit akikinnerillu*. Katsorsartinnerni assigiinngitsuni napparsimasut peqqinnissakkut sullinneqartarnerannut atatillugu taakku annertussusiat aningaasartuutaanerallu assigiinngissuteqarmat taama immikkoortitsisoqarpoq.

Katsorsartinnerit akisuut

Katsorsartinnernut akisuunut ilaapput napparsimasunit tamarmiusunit (634) 30 %-it missaat, taakkununnigali aningaasartuutit 2017 aamma 2018-imi Rigshospitalimi peqqinnissakkut sullississutinut tamarmiusunut aningaasartuutit 85 %-eraat (165.874.947 kr.). Taamaalilluni immikkoortumi tassani katsorsartinnernut agguaqatigiissillugu aningaasarsuutit 261.632 kr.-iupput. Taamaat-

---

⁶ Aningaasanut inatsit 2019, qupp. 338, Naalakkersuisut 2018.

tumillu naapertuussimavoq peqqinnissakkut sullississutit annertoorujussuarmik aningaasartuuteqarfiusut amerlammata peqqinnissakkut sullississutit suunersut immikkut isiginiarneqarput.

Katsorsartinnerit akikinnerit

Katsorsartinnerit akikinnerit ilaapput napparsimasunit tamarmiusunit 70 %-it missaat, taakkununnigali aningaasartuutit 2017 aamma 2018-imi Rigshospitalimi peqqinnissakkut sullississutinut tamarmiusunut aningaasartuutit 15 %-it missaanii amerlassuseqarput (30.418.195 kr.). Taamaattumillu immikkoortumi tassani katsorsartittut agguaqatigiissillugu aningaasartuutit 24.065 kr.-iupput. Taamaattumillu napparsimasut taakku Danmarkimi peqqinnissakkut sullississutinut innersuunneqartarneranni peqqutaasut misissoqqissaarneqarnissaat immikkut naapertuuppoq, tassa napparsimasut amerlasoorujussuit ukiut tamaasa Danmarkimut angalasariaqarlutillu akunnittariaqartut pineqarmata. Taakku amerlanerpaat Danmarkimiissimmata ataatsimut isigalugit angalanermut aningaasartuutit annertuunik nassataqarput. Pisuni arlalinni angalanermut aningaasartuutit nakorsartinnermut aningaasartuutit annertunrupput. Taamaammatt nakorsartinnermut aningaasartuutit toqqaannartut killeqaraluit, tamatuma nassatarisaanik aningaasartuutit pissutaallutik soqutiginarput.

Paasissutissatigut tunngavigineqartut

Nassuiaammi paasissutissat suussusii assigiinngitsut marluk tunngavigineqarput. Paasissutissat nakorsartinnermi aqusaartukkat nalunaarsorneqartunik tamanik imallit⁷⁸ DRG-nik taaneqartartut (katsorsarneqartut naatsorsorneqarneri), taakkulu Peqqinnissaqarfiup 2017 aamma 2018-imi Rigshospitalimi innersuussinerani peqqinnissakkut sullississutinut akiliutaallutik. Tamatuma saniatigut nassuiaatip ilaatut napparsimasunut allattugaasivimmit COSMIC-⁹imi nalunaarsorneqartunik misissueqqissaarisooqarpoq. Napparsimasut sooq Danmarkimi peqqinnissakkut sullississutinut innersuunneqartariaqartarnerat kiisalu peqqinnissakkut sullississutit nunatsinni siunissami neqeroortigineqarsinnaanerit paasissalugit ilaatigut tamanna pisariaqartinneqarsimavoq.

Katsorsartinneqartunut aningaasartuutit:

⁷ DRG-imi (Diagnosis-Related Groups) tunngavigineqarpoq nunarsuarmi nappaatinik suussuserseriaaseq ICD-p International Classification of Diseases), tamatumani nappaatip suussusersineqarneranut atatillugu katsorsarneqartarnermut agguaqatigiissillugu aningaasartuutit immikkoortiterneqartarlutik.

⁸ Napparsimasup DRG malillugu katsorsarneqartarnera nappaatip suussusia, pilataanissaq aamma/imaluunniit katsorsartinnermilu periutsit, suaassuseq, ukioqqortussuseq uninngajunnaarnermilu periuseq tunngavigalugu aalajangerneqarajuttarput.

⁹ COSMIC tassaavoq Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfimmi napparsimasut allattorsimaffiat elektroniskiusoq, tassani napparsimasunut tamanut paasissutissat katsorsorneqarlutik.

2017 aamma 2018-imi katsorsartinneqartuni pisunut 9.500-t missaanniittunut aningaasartuuteqartoqarpoq, taakkunanga amerlanerpaat Danmarkimi ingerlanneqarsimallutik. Sinneri qarasaasiakkut nakorsartitsissut atorlugu nakorsarneqarsimapput nunatsinni nakorsat Rigshospitalimit siunnersorneqarnerannut atatillugu aningaasartuutitaqarsimallutik. Katsorsaanerni 9.500-it missaanniittuni napparsimasut katillugit 1.898-it pineqarput, tamannalu amerlanertigut napparsimasoq ataaseq Rigshospitalimit arlalitsigut kiffartuunneqarsimaneramik isumaqarpoq. Katsorsartinnernut aningaasartuutit pillugit paasissutissat *katsorsartinnerit akisunerit* pillugit misissueqqissaarnermeersuupput.

COSMIC-imi napparsimasut nalunaarsorsimaffii:

Katsorsartinnerit akikinnerit misissoqqissaarneranni napparsimasut aqqusaartugaasa pillugit akilikkat naatsorsorneqarnerisa misissoqqissaarnissaat naammangilaq. Tamatumunnga pissutaavoq napparsimasoq sooq Danmarkimut innersuunneqarsimanersoq imaluunniit nakorsamit immikkut ilinniarsimasumit peqqinnissakkut sullississut pineqarnersoq nalilissallugit katsorsarneqartut naatsorsorneqarnerisa nassuiarneqarneranni paasissutissat naammangimmata. Taamaattumillu napparsimasut nalunaarsorneqarneri ikiorsiullugit katsorsartinnerit taakku amerlassusiat sukumiinerusumik misissoqqissaarneqarpoq, taakku katsorsartinnerit aammalu Danmarkimut innersuunneqarnermut pissutaasoq pillugit paasissutissanik sukumiinerusunik imaqarmata.

Nappaatit suussusii peqqinnissamullu tunngatillugu neqeroorutit

Immikkoortumi tulliuttumi nappaatit maanna Danmarkimi sivikinnerusumik piffissalernerneqanngitsumilluunniit katsorsartinneqartariaqartut arlallit saqqummiunneqassapput. Immikkoortumi tassani nappaatit suussusii 6%-it missaannik amerlassusillit *katsorsartinnernit akisuunit* 634-iusunit (*katillugit 40-it*) 5 %-illu *katsorsartinnernillu akikinnerusunit* 1264-iusunit (*katillugit 62*) takutinneqarput. Aqqusaartukkat ataasiakkaat misissorneqarput aamma immikkoortiterneqarput immikkut ilisimasaqarfinit nakorsaasersuinerit aamma peqqinnissamut tunngatillugu neqeroorutit pingaarnerit tunngavigalugit.

Nappaatit suussusii aamma katsorsartinnerit akisuut

1. *Kræftimik nappaatit*
  - Qinguartartilluni katsorsartinneq
  - Kemoterapi
  - Akiuussutissamik katsorsartinneq
  - Svampimik katsorsartinneq
2. *Quup aqquaatigut nappaatit*

- Aseruuttoornermi suliaritinnerit
  - Tartuleritinnerit kuutsikkullu suliaritinnerit
3. *Uummatikkut nappaatit*
- Bypassimik suliaritinnerit
  - Uummatikkut suliaritinnerit
4. *Taqqakkut nappaatit*
- Taqqanik pilattaanerit
5. *Saanikkut suliaritinnerit*
- Saarngit ilusissaannik iluarsinerit
6. *Nappaatit allat*
- Tartulunnerit
  - Timip atortuisa suliuunaarneri
  - Meeqqat inunngornerminni 100 gram ataallugit oqimaasuseqartut

Nappaatit suunerinut peqqinnissamullu tunngatillugu neqeroorutit pillugit takussutissiat sukumiinerusut, qulaani pineqartut saniatigut napparsimasut aqqusaartortagaat akisuut 634-it itisiliiviunnginnerusumik misissorneqarput. Misissuineq taanna tunngavigalugu qulaani takussutissiap, nappaatit suut Rigshospitalimut innersuussinissamik piumasaqaatitaqarnerannik eqqortumik takussutissiisutut naliliivigineqarput. Tamanna tunngavigalugu qulaani taakkartorneqartut nappaatit suussusaanik takutitsilluarput Rigshospitalimut innersuuttariaqakkanik. Napparsimasut tamarmik tassaniittut sivikinnerusumik imaluunniit siviunerusumik uninngasimapput.

Suliat misissorneranni takuneqarsinnaavoq pisut tamarmik immikkut ittumik inissisimasut imaluunniit qaffasissumik immikkut attuusimasut.

Nappaatit suussusii katsorsartinnernilu akikinnerni peqqinnissakkut sullississutit

Nappaatit makku nakorsaatit atorlugit nakorsaanerme immikkut ilisimasaqarfii pingaarnert peqqinnissamullu tunngatillugu neqeroorutit, napparsimasut aqqusaartugaannik akilikkanik misissuineq kiisalu napparsimasut pillugit allattugaatinut nalunaarsukkat.

1. Uummatikkut puakkullu nappaatit
  - Uummammik misissortinnerit (uummatip taqaanik misissuineq assigisaallu)
  - Uummatip taqaatigut nappaatit (ass. uummatip bateriilerneqarnera /pacemaker)
2. Isikkut nappaatit
  - Uisorersaatitigut, isit nukiisigut isillu iluatigut suliaritinnerit assigisaallu kiisalu qarasaasiakkut nakorsartitsinerme neqeroorutit.

3. Saanertigut naggussatigullu nappaatit/ajoqutit
  - Qiterluutinik misissuinerit saanertigut naggussatigullu pilatsinerit.
4. Kræftimik nappaatit
  - Kræftimik nappaatinik malittaralugit misissuisarnerit nakorsaanerillu, tamatumunnga ilanngullugit scanner atorlugu misissuinerit.
5. Meeqqat nappaataat
  - Inunnguutimik nappaatinik il.il. nakkutillineq

Napparsimasut aqqusaartugaat amerlanerpaat uummatikkut isitigullu nappaatinut tunngassuteqarput. Tamatumali saniatigut taakkunani amerlanerni peqqinnissaq pillugu neqeroorutit uninnani nakorsartinnerugajuttut ilaatigullu Rigshospita- limut uninnissamik piumasaqaatitaqanngitsumik qarasaasiakkut nakorsartitsis- sut atorlugu nakorsiatitsinerusut inerniisooqarsinnaavoq. Napparsimasut ataasi- akkaat pillugit allattugaatinut nalunaarsukkat naapertorlugit uninnatik nakor- sartittut amerlanersaat Kalaallit Peqqissartut Illuanni najugaqarsimapput.

Napparsimasut ataasiakkaat pillugit allattugaatinut nalunaarsukkanik 60-it missaannik misissuinerimut atatillugu aqqusaartuinerit assigiinngitsut 61-it nas- saarineqarput. Napparsimasut marluk marlunnik nappaatinik assigiinngitsunik imminnut atuumassuteqanngitsunik aqqusaagaqarsimapput ataaserlu "akisuner- nut" ilaasoq paasinarsivoq. 61-it taakku akornanni 40-it Danmarkimiissimapput (67 %), 16-it qarasaasiakkut allatigulluunniit nakorsartinneqarsimapput tallimallu naammattunik paasissutissartaqaratik. Napparsimasut taakku immikkut isiginiar- nissaat napertuuppoq.

Amerlanerpaat tassaapput uummatimikkut nappaatillit uummatip taqaasa nerukillisismanerannut misissortissimasut pisariaqarpallu akuttunngitsunik uummatip batterilersinneranik peqateqarajuttumik nakorsartissimasut (KAG). Napparsimasut taamaattut pilertortumik suliassaagajuttarput. Suliat taamaattut isumaginissaannut piumasaqaatit annertoorujussuupput.

Saanertigut naggussatigullu nappaatillit ataasiakkaat qitimikkut ajoqutiminnik Danmarkimi naliliivigitissimapput. Pilaanerit immikkut ittunik atortorissaa- ruteqarnissamik piumasaqaatitaqarpallaanngitsut pilaasinnaasumilli immikkut ilisimasalimmik - soorlu assannik pilaasinnaasumik pisariaqartitsisunik assersuu- tissaqarportaaq. Meeqqat nappaammut inunnguutsiminnut immikkut ittunik atortoqarani misissugaritittartunut naliliinernulli immikkut ilisimasanik qaffasis- sunik piumasaqaatitalinnut assersuutissaqarportaaq.

Isikkut nappaatit Danmarkimi suliarineqarsimasut tassaapput ajoqusernerit tap- pingernermik kinguneqassanngippata pilertortumik suliassat kiisalu immikkut ilsimasaqarfiusut.

Danmarkimi napparsimasutut aqqusaakkat nappaatinut Nuummi scannerinit nutaaliaanerusunik pisariaqartitsiviusunut imal. immikkut ilisimasallip Danmarkimiinneranut tunngassuteqarput.

Napparsimasutut *aqqusaartukkanik akisunernik akikinnernillu* misissuinerimi nakorsaanernik killilimmik naleqartutut isigisarialinnik imal. allatigut pisariaqanngitsutut isigisarialittut assersuutissanik nassaartoqanngilaq. Misissuinerit nakorsaanerillu napparsimasunut navianaatilinnik innarluuteqalersitsisinnasunilluunniit ajoqutilinnik- nakorsarneqanngikkunik napparsimasunut ajornerulersitsisussat ingerlanneqarput. Tamanna nappaatit qulaani immikkoortuni nalunaarsukkat assigiinngitsut pingaarnerit misissornerisigut takuneqarsinnaavoq. Misissukat naapertorlugit peqqinnissamut tunngatillugu neqeroorutit tamarmik naalagaaffeqatigiinnerup iluani neqeroorutaasut iluanniipput.

Misissueqqissaarnermi napparsimasut ilaat tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit nappaateritik pissutigalugu nunatsinniit nuunnissaminnik toqqaasut ilaangillat. Taamaattoqarnera ilisimaneqarpoq qasserpiaanerili ilisimaneqanngillat. Napparsimaasunut nunatsinni Peqqinnissaqarfimmi nakorsarneqarsinnaanngitsunut assersuutissat tassaapput napparsimasut tartui sulisinnaajunnaarsimammata aavi sukuluartariallit (hæmodialyse).

Napparsimasut Danmarkimi peqqinnissakut sullississutinut innersuunneqartartut ikilisinneqarnissaannut nakorsaqarnikkut misissueqqissaarneq

Aammattaaq Danmarkimi peqqinnissakut sullississutinut napparsimasut innersuunneqartartut ikilisinneqarnissaannut periarfissanik misissueqqissaarneq immikkoortunut marlunnet avinneqarpoq, tassalu *katsorsartinnerit akisuut* aamma *katsorsartinnerit akikinnerit*.

Peqqinnissakut sullississutit nakorsanit immikkut ilinniagalinnit immikkullu qaffasissumik ilisimasaqarfiit sullississutaanerusut nunatsinnut nuunneqarnissaannut periarfissat paasiniarnissaat piumasaqaatini matuma kinguliani allasimasuni ilaatinneqarpoq:

Napparsimasut katsorsartinneri nakorsanit, peqqissaasunit, tarnikkut peqqissaasunit assigisaannillu immikkut ilisimasaqarfigineqartariaqartut.

Nunatsinni napparsimasut tunngavigineqartussat ikinnerat pissutigalugu peqqinnissakut sullississutit Danmarkimi ullumikkut ingerlanneqartut ilarpassuisa ingerlanneqarnissaannut illersorneqarsinnaasumik misilittakkanik naammattunik ineriartortitsinissamut ingerlaavartumillu ingerlatsinissamut periarfissaqanngilaq. Nakorsaanerit immikkut ittut amerlanersaat nunatsinni innuttasunit amerlanerujussuarnik toqqammaveqarnissamik piumasaqaatitaqarput. Napparsimasut pilerortumik nakorsartittariaasernerat taamaammallu assigiimmik nakorsagassat

utaqqissullugit katersorneqarsinnaannginnerat aalajangiisuuvortaaq. Taamaamat upalungaarsimasoqartuassaaq.

Napparsimasunik katsorsaaneq akisuunik, pisariusunik paarisarialinnillu atortoqarfiusariaqartoq.

Peqqinnissakkut sullississutit arlallit nunatsinnit tiguneqassappata peqqissaanermik sulisut immikkut ittumik ilisimasaqarlutillu piginnaasaqarnissaasa saniatigut Peqqinnissaqarfimmi atortut nutaanngorsarneqartariaqarput. Tamatumalu peqatigisaanik atortut nutaanngortinneqarpata sullississusat iluarsaassisussallu piginnaanngorsarneqartariaqarput. Atortut taartissaannik pisarsiniarneq pisariusinnaavoq, akisusinnaavoq piffissamillu atuiffiusariaqarluni. Tamatuma saniatigut napparsimasut sullitassat killeqarnerat pissutigalugu atortussat atuuffissartik naanngitsorlu nutaanngilisooratarsinnaapput.

Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfimmi inissaqassuseq ullutsinnullu naleqquttunik atortoqarneq

Napparsimasunut amerlanernut katsorsaaneqarnik nunatsinnut nuussisoqassappat ilaatigut Dronning Ingridip Napparsimmavissuani (DIN) illutatigut inissat annikigineqalissapput. Pingaartumik DIN-imi napparsimasunik amerlanernik tiguisoqartassappat inissaqartitsiniarneq ajornartorsiutaassaaq. Napparsimmavimmi nallavissat tassungalu atasumik nakorsiartut ineqarfiat maanna tamakkerlutik atorneraqeerput. Tamanna pissutigalugu DIN-ip avataatigut allani inissanik akiliilluni atorniartoqartarpoq.

Københavnimi Kalaallit Nakorsiartut Najugaqarfianni inissaqassuseq

Peqqinnissakkut sullississutinik amerlanernik nunatsinni tigusinikkut isumaliutersuutigalugu Københavnimi Kalaallit Nakorsiartut Najugaqarfiani (nakorsiartut najugaqarfiat) ullumikkut napparsimasut qanigisaasullu inissaqartinniarnert atornartorsiutigineqarfiusumi, inissaqartitsinerulissaaq. Tamannali nakorsaariaatsinut nutaanut perfiarfissinneqarnissamik innuttaasut naatsorsuuteqarnerisa annertusigaluttuinnannginnissaanik piumasaqaatitaqarpoq. Taamaalilluni peqqinnissakkut sullississutinik nunatsinni amerlanernik tigusinikkut nakorsiartut najugaqarfiannut aningaasartuutit ikilinerannik nassataqarsinnaassaaq. Kingunerissavaali napparsimasut najugaqarfianni Dronning Ingridip Napparsimmavissuani aningaasartuutit amerlinisaat inissaqassuserlu unammillerneqassalluni.

Angalanermi akunninnermilu aningaasartuutit

Napparsimasut qanigisaasullu Danmarkimukartariaqartartut ikilippata angalanermut ukiumoortumik aningaasartuutitigut annertuumik sipaaruteqarfiusinnaavoq. Tassunga atatillugu *katsorsartittussat akikinnerit* soqutiginaateqarput taakkumi amerlasoorujussuummata. *Katsorsartittussanut akikinnernut* agguqatigiissillugu aningaasartuutit appasinnerat ima paasineqassaaq angalanermut

akunninnermullu aningaasartuutit peqqinnissakkut sullississummut aningaa-sartuutinit amerlanertigut annertunerusinnaammata. Angalanermut ineqarner-mullu aningaasartuutit napparsimasumut ataatsimut ass. 12.000 koruuninut inissinneqarpata napparsimasunut 600-inut aningaasartuutit katillutik 7.2 mio. koruunit missigissavaat. Taamaalilluni peqqinnissamut tunngatillugu aningaasar-tuutininut tamakkiisunut naleqqiullugu sipaaruteqarsinnaaneq ataatsimut isigalugu killeqangaatsiassaaq. Napparsimasut najugaqarfianni Københavnimi unnuiner-mut aningaasartuutit piffissaq qanittoq isigalugu annerusumik sipaarfiussan-gillat, pissutigalugu ingerlatsinermut aningaasartuutit nikingaarnavian-gimmata, napparsimasut ingiallortillu ikinnerulersinneqaraluarpataluunniit.

Katsorsartinnerit akisuut

Katsorsartinnerit akisuut ilaasa misissorneqarneranni inerniliisoqartariaqarpoq peqqinnissakkut sullississutit ingerlanneqartariaqartut amerlanerpaartaat Kalaallit Nunaata avataani immikkut ittumik ilinniarsimasunit taamaallaat ingerlanneqarsinnaammata atortorissaarutit pisariaqartinneqartut nutaaliaasut sulisullu immikkut ilisimasallit pissutigalugit. Assersuutigalugu taakku tassaasin-naapput Rigshospitali Danmarkimilu napparsimmaviit universitetshospitalit allaniluunniit.

Katsorsartinnerit akisuut amerlanerit maannangaaq tiguneqarnissaat piviusor-siunngitsoq naliliisoqarpoq. Peqqinnissakkut sullississutit immikkut ilinniarsi-masunit ingerlatassat tiguniarneqassappata tamatuma nassatarisinnaavaa napparsimasut ataatsimut isigalugu maannakkumit peqqinnissakkut sullississutit piginnaanikinnernit sullinneqalernerat, peqqinnissakkut sullississutit taakku a-merlanerpaartaat Rigshospitalimi ingerlanneqartarmata. Tamatuma saniatigut allanik tigusinerit nassatarisinnaavaat Peqqinnissaqarfimmi aningaasartuutit aammalu sulisunik aningaasanillu kiisalu piginnaasatigut unammilligassat annertusissammata, immikkut ilisimasaqarfiup atorneqarnera annikippal-laassammata aqqusaartukkanullu ataasiakkaanut aningaasartuutit annertuallar-nissaat pissutigalugu.

Katsorsartinnerit akikinnerit

Aqqusaartukkat akikinnerit annertunersaat tassaapput qarasaasiakkut nakorsiarti-tsisarnikkut isimikkut nappaatilinnik nunatsinniittunik misissuisarnerit. Tama-tuma saniatigut aqqusaagassat allat nakorsamut nunatsinniittumut siunner-suinertaa akileriigaq pineqarput. Nunatsinnut tunngatillugu isit nakorsaannik pigaartoqartarneranut immikkut akiliuteqartoqartarnera taamaammallu aningaa-sartuutit napparsimasunut ataasiakkaanut immikkoortiteqarneqannginnerat oqaatigineqassaaq.

Aqqusaartukkat sinnerisa amerlanersaat ilaatigut uummatip taqaasa nerukillismanerannik misissugaritittut nakorsartittuupput, taama nakorsaasarneq

ilinniagaqassutsikkut illersorneqarsinnaasumik nunatsinni ingerlanneqarsinnaanngilaq. Taamaattumik aallartitsiniarnissami aningaasartuutissat annertoorujussuussapput piginnaasalinnillu pisarialinnik pissarsiniarnissaq aalaakkaasunillu sulisoqarniarnissaq akisuupilorujussuussalluni. Akimmiffissaq pingaarnerpaaq tassaavoq innutaasut 56.000-it peqqinnissakkut sullissinermut taamaattumut ikippallaarnerat.

Suliaritinnissat ikittut immikkut atortorissaaruteqarnissamik piunasaqaatitaqanngitsut, kikkut sunullu utaqqinerannik aqutseqqissaarsinnaanissaq qulakkeerneqarpat nunatsinni ingerlanneqarsinnaassagunarput.

Aqqusaartukkat ikittunnguit qarasaasiakkut nakorsiartitsissut atorlugu tassalu napparsimasup nunatsinniinnerani immikkullu ilisimasallip Danmarkimiinnerani iliuuseqarfigineqarsinnaassagunarput. Aqqusaagassanik taamaattunik ingerlatsinnaasagaanni malitseqartitsinermillu qulakkeerissagaanni, nunatsineersumik nakorsaqtartariaqarpoq pisariaqarpallu peqqinnissakkut sullissisunik allanik sulisoqtartariaqarluni. Aqqusaagassanik taamaattunik ingerlatsiniarnissaq aqqissuussinernik annertuunik piunasaqaatitaqassaaq, sulisunillu atuinassalluni taamaammallu aningasartornassalluni. Akerlianik nakorsiartup ilaatigullu qanigisaasutut angalaqataasussamut angalanermut aningaasartuutit sipaarneqassapput. Misissueqqissaarneq naapertorlugu aqqusaartukkat annikitsuinnaassapput aningaasaqarnikkullu kingunerisaat killeqassallutik.

Tarnimikkut napparsimasut Danmarkimi peqqinnissakkut sullississutinut innersuunneqartartut ikilisinneqarnissaannut nakorsaqtarnikkut aningaasaqarnikkullu periarfissat nassuiaatigineqarnerat.

Region Midtjyllandimi tarnimikkut nappaatilinnut immikkoortortami napparsimasunut agguaqatigiissillugu 16-inut Peqqinnissaqarfik maanna missinger-suusiorparpoq. Taakku tassaanerupput tarnimikkut napparsimasut eqqartuunneqarsimasut, tarnikkut napparsimasunut napparsimaviannut unitsitaasimasut. Missingersuutini ilaapput angalaneq, akunnittarfimmiinneq inersimasullu tarnimikkut nappaatillit katsorsartinnerat aningaasartuutillu tamarmiusut ukiumut 37.000.000 kr.-it missaanniillutik¹⁰.

DIN-imi tarnimikkut nappaatilinnut immikkoortortap politiilluunniit napparsimasut Region Midtjyllandimi tarnimikkut nappaatilinnut immikkoortortami katsorsartittussatut innersuuttarpat Kalaallit Nunaanni napparsimasut sullinneqarsinnaanerat periarfissaqanngitsutut nalilernerqaraangat. DIN-imi tarnimikkut nappaatilinnut immikkoortorta q isumannaallisakkanik inissaqartitsinngilaq imaluunniit tarnimikkut nappaatillit eqqartuunneqarsimasut katsorsarne-

¹⁰ Aningaasanut inatsit 2019 qupp. 338, Naalakkersuisut 2018.

qarnissaannut immikkoortortaarnani. Tamatumani ilaatigut pissutaapput qaffasissumik isumannaallisaanissaq pillugu maleruagassat kiisalu napparsimasut taamaattut immikkut ilisimasaqarfigineqartariaqarnerat. DIN-imi tarnimikkut nappaatilinnut eqqartuunneqarsimasunut inissanik immikkut ittunik pilersitsisoqassappat suliassaqarfiit amerlasuut misissorneqartariaqarput. Tamatumani ilaatigut ilaapput tarnimikkut napparsimasut eqqartuunneqarsimasut Danmarkimiittut nunatsinnut nuunneqarnissaat, sulisut immikkut ittunik ilinniarsimasunik sulisussarsiornissaq aammalu immikkoortortamik isumannaallisakkamik pilersitsinissaq. Tassunga atatillugu paasissutissiissutigineqarsinnaavoq immikkoortortamik taamaattumik sanaartorerup m²-mut 45.000 kr.-it missaannik akeqarnissaa naatsorsutigineqarmat. Tamatumani saniatigut paasissutissiissutigineqarsinnaavoq Region Midtjyllandimi tarnimikkut nappaatillit eqqartuunneqarsimasut 16-it siniffissaasa ingerlanneqarnerat Peqqinnissaqarfiup ukiumoortumik 33.000.000 kr.-inik aningaasartuutigisarmagu.

Tarnimikkut nappaatillit eqqartuunneqarsimasut isumannaallisarneqarnissaannut piumasagaatit annertuut aammalu immikkut ilinniarsimasunik sulisussarsiorniarnermi unammilligassat pissutigalugit napparsimasut tarnimikkut nappaatillit eqqartuunneqarsimasut katsorsarneqartarnerata maanna siunissamiluunniit qaninnermi tigungissaa periarfissaqaanngitsoq nalilerneqarpoq.

Inernilineq

Neqeroorutit nunatsinnut nuunneqarnissaannut periarfissat killeqartorujussuunerat misissueqqiussaarnep takutippaataaq. Akimmiffiit annersaat tassaavoq innuttaasut amerlassusaat, immikkut ilisimasaqarfinni qaffasissuni misissuineramik nakorsaanerillu pilersitsisinnaanissamut inuit 56.000-it ikippallaarujussuarput. Tamanna aningaasaqarnikkut ilinniagassutsikkulluunniit illersorneqarsinnaanaviannngilaq.

Tamatuma peqatigisaanik qarasaasiakkut nakorsartitsisarneq Rigshospitalip nunatsinnilu napparsimasut akornanni toqqaannartumik suleqatigiinneq annertusaavigineqarpat, aqquusaartukkat amerlanngitsut nuunneqarsinnaanissaat misissueqqiissaarnep takutippaat. Tamatumani angalanernut aningaasartuutunik annikitsunik sipaaruteqartoqarsinnaassaaq. Tamatumani saniatigut pitsaanerumik ataqatigiissaarinikkut nakorsartittussatut pilersaarutaasut ilaasa ikinnerit ataatsimut katersorlugit nunatsinni immaqaa suliarineqarsinnaanissaannik kinguneqarsinnaassaaq. Kingunerissavaali napparsimasut najugaqarfianni Dronning Ingridip Napparsimavissuani aningaasartuutit amerlinisaat inissaqassuserlu unammillerneqassalluni.